

Direktiv samarbetsprojekt Skolan

1. Inledning

Denna projektplan beskriver hur Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna, och Liberalerna i ett samarbetsprojekt kommer att utarbeta och genomföra politiska reformer för att utveckla den svenska skolan.

Samarbetsprojekten bereder politiska frågor från ax till limpa, från problemanalys till genomförande av reformförslag. Inom ramen för projekten genomförs beredningsprocesserna i sin helhet avseende exempelvis utredningsdirektiv, propositioner till riksdagen, förordningsändringar som följer av ny lagstiftning, EU-ärenden som påverkar de frågor som samarbetsprojektet omfattar, samt i förekommande fall också uppdrag, utredare eller regleringsbrev till myndigheter i samarbetsprojekten. Samarbetsprojekten bedrivs med fasta former för avstämning, information och beslut. I ärenden som faller inom ramen för samarbetsprojekten ska formell samordning i Regeringskansliet ske på samma sätt mellan alla samarbetspartier. Det blir garanten för fullt och lika inflytande mellan samarbetspartierna. Samarbetet innebär också att de ingående partierna inte ensidigt samverkar med andra partier i riksdagen i de frågor som direktiven till samarbetsprojekten omfattar.

1.1. Syfte och mål

Syftet med projektet är att ta fram och genomföra konkreta politiska förslag som löser Sveriges viktigaste samhällsproblem på skolans område.

Målet är att:

- Lyfta kunskapsresultaten i den svenska skolan, såväl generellt som för de elever som behöver extra stöd eller som kan gå fortare fram
- Varaktigt stärka tryggheten och arbetsron i skolan
- Utveckla rätten att välja skola och tillvarata mångfalden av utförare, och samtidigt kraftigt minska utrymmet för aktörer med kvalitetsbrister
- Höja läraryrkets status och förbättra arbetsvillkoren
- Ge skolan i hela Sverige likvärdiga förutsättningar och stärka verksamhetens kvalitet

Förslagen i projektet ska syfta till att minska administrativ börda och onödig byråkrati.

1.2. Avgränsningar

Samarbetsprojektet Skolan ska genomföra reformer för att lösa samhällsproblem på området. Avgränsningen av områden som behandlas i projektet är de frågor som tas upp under avsnitt 3. Inga ytterligare frågor kommer att beredas i projektet.

Samtliga förslag i projektet med påverkan på budgetpropositionen ska behandlas i ordinarie budgetprocess där utgifter måste vägas mot varandra. Det finns ingen garanti för att frågor som bereds i projektet automatiskt är garanterade finansiering i budgetpropositionen. Den förhandlingen sker separat från samarbetsprojektet i budgetprocessen.

1.3. Metod och modell

Om nya reformförslag bereds i projektet ska konsekvenserna av förslagen analyseras i enlighet med kraven i kommittéförordningen (1998:1474) som reglerar statens offentliga utredningar. Konsekvensanalysen ska ge en strukturerad kvalitativ, kvantitativ och allsidig bedömning av vad förslaget innebär.

Även om behov skulle uppkomma av skyndsam hantering av förslagen i samarbetsprojektet ska beredningskraven upprätthållas.

2. Ägarskap och arbetsformer

Samarbetsprojekten arbetar på uppdrag av partiledarna. Projektet leds av en arbetsgrupp som återrappporterar till partiledarna på regelbunden basis.

Ansvarig för respektive samarbetsprojekt är statsråd och statssekreterare för respektive sakområde som projektet i huvudsak avser. I samarbetsprojektet Skola är Utbildningsdepartementet huvudansvarigt. Projekten handläggs av tjänstemän på Regeringskansliet. Ansvarig för det praktiska genomförandet i arbetsgruppen är en statssekreterare i Utbildningsdepartementet. I samarbetsprojektet deltar vanligtvis andra berörda statssekreterare, en politisk tjänsteman från vardera samarbetsparti samt politiska företrädare och tjänstemän från berörda departement.

Projektgruppen ses i samarbetsprojekten med hög regelbundenhet för informationsutbyte, förhandlingar och inriktning till beslut. Projektet bör ha utbyte på veckobasis. I normalfallet startar projekten upp i slutet av året, efter partiledarnas beslut. Efter årsskiftet pågår projektarbetet i hög takt fram till budgetarbetet tar vid. Om frågor inte löses i projektet, hissas frågan till samordningskanslierna för beredning.

2.1. Kommunikation

Alla partier som ingår i samarbetet ska ha synlighet och kunna vara avsändare vid beslut om reformer. I samarbetsprojekten finns endast en samordnad planering för extern kommunikation. Beredningen av kommunikation sker i samarbetsprojekten i former som överenskomms mellan samarbetspartierna.

3. Reformers som ska genomföras i projektet

Kunskapsresultat och kunskapsinnehåll

Ge skolans styrdokument tydligare kunskapsinriktning

Skolans styrdokument (läroplaner, kursplaner och ämnesplaner) reformeras i enlighet med barns kognitiva utveckling och får ökat fokus på inlärnin, färdigheter samt fakta- och ämneskunskaper.

Utökad studietid

Skolans timplan utökas med fokus på svenska och matematik. Detta förutsätter att lärarnas administrativa börda har lättats och lärarnas undervisningsskyldighet getts en tydligare reglering.

Betygssystem med kunskapsfokus

Författningsändringar och myndighetsuppdrag mot betygsinflation, till exempel genom tydligare koppling mellan en skolas genomsnittliga resultat i nationella prov och genomsnittlig betygsnivå. Betygssystemet ska även fortsättningsvis ha en gräns mellan godkänt och icke godkänt resultat.

Förbättrad kunskapsuppföljning

Införandet påskyndas av digitala nationella prov som rättas centralt och är jämförbara över tid. Tidiga kunskapskontroller och återkommande diagnostiska prov ska säkerställa att elever med behov av stödsatser fångas upp i tid och att elevernas kunskapsutveckling systematiskt följs upp.

Fler speciallärare och fler elever i särskilda undervisningsgrupper

Satsningar görs för att möjliggöra ytterligare speciallärare samt att fler elever ska kunna få undervisning i särskilda undervisningsgrupper i stället för i helklass. Ge rektor större flexibilitet och förutsättningar att utforma särskilda undervisningsgrupper.

Utökad studietid och lovskola samt obligatorisk läxhjälp för elever som behöver det

Författningsändringar så att skolor kan fatta beslut om att i viss utsträckning utöka antalet undervisningstimmar eller antalet skoldagar för de elever som behöver det. Skolor ska ha behörighet att föreskriva extra studietid för de elever som behöver läxhjälp eller annat stöd med skolarbetet utanför ordinarie undervisningstid, inklusive lovskola. Lärarens behovsbedömning ska vägleda. Lovskola ska erbjudas i lägre årskurser än i dag, vilket förutsätter författningsändringar och statsbidrag.

Fler spetsklasser

Förordningsändringar för att permanenta och utöka dagens försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i teoretiska ämnen i grundskolans högre årskurser samt på gymnasieskolan.

Läsning och läsförståelse av litterära texter ska få en större plats i skolan

Alla elever ska få läsa både svenska och internationella skönlitterära klassiker. Ett uppdrag ges att föreslå ändringar av kursplanerna med syftet att låta läsning och läsförståelse av litterära texter få större plats i skolan samt att utveckla elevens läsförståelse. Som ett stöd i detta bör det tas fram läslistor med svenska och internationella skönlitterära verk anpassade

för olika årskurser i grundskolan och gymnasiet. Läslistorna ska tas fram av en fristående expertgrupp med såväl litterär som utbildningspedagogisk kompetens.

Trygghet och arbetsro

Stärk rektors ansvar och befogenheter

Rektors huvudansvar att upprätthålla trygghet och studiero bör skrivas in i skollagen. Utred författningsändringar för att rektor i fler fall än i dag ska kunna besluta om åtgärden tillfällig placering och att rektor ska vara skyldiga att flytta elever när det är nödvändigt, t.ex. för att flytta en mobbare. Åtgärderna tillfällig omplacering, tillfällig placering och i särskilt allvarliga fall avstängning ska kunna beslutas för längre tid än i dag. Skolledningen ska ha mandat att besluta om ordningsregler (elever ska kunna ge synpunkter och förslag, men rätten att vara med i beslutandet tas bort).

Stärk lärarens befogenheter

Författningsändring för att tydliggöra att läraren beslutar om undervisningen och dess uppläggning. Kravet på skriftlig dokumentation av mindre långtgående disciplinära åtgärder, t.ex. att visa ut en elev tillfälligt ur klassrummet, tas bort.

Tydligare ordningsregler

Inför förväntansdokument om skolans ordningsregler som elever och föräldrar förväntas skriva på. Ordningsreglerna ska innehålla en konsekvenstrappa som förklarar vad som händer vid regelövertramp och ordningsstörningar. Nolltolerans ska alltid råda mot alla former av mobbning och kränkningar, men också mot t.ex. klotter och skadegörelse. Skolors metoder mot mobbning ska vara evidensbaserade.

Tryggare skolmiljöer och ökade insatser till särskilt våldsamma elever

Författningsändring för att tydliggöra principen att skolor ska vara stängda för obehöriga. För särskilt våldsamma elevers skolgång görs insatser för att underlätta fler särskilda jour-skolor/akutskolor med utbildad personal. Myndighetsuppdrag ges att kartlägga förekomsten av brottslighet i skolmiljön. Översyn av sekretessreglerna görs för att möjliggöra informationsutbyte mellan skola, socialtjänst och polis i ärenden som gäller unga.

Anmälningsskyldighet

En skyldighet ska införas för skolor att alltid anmäla brott som begår på eller i anslutning till skolområdet. Skolornas brottsförebyggande roll lagstadgas.

Friskolor och valfrihet

Ny friskolelag

Tilläggsdirektiv till sittande utredning tas fram avseende:

- Skärpt ägarprövning vid start eller köp/övertagande av skola. Skolföretaget och dess ägare ska ha så stabil ekonomi, inklusive eget kapital, att risken är liten för att företaget hamnar på obestånd. Krav införs på långsiktigt ägande för åtminstone ägare

med ett bestämmande inflytande över skolan. Utredningen ska beakta förutsättningar som möjliggör för icke-vinstdrivande aktörer att starta och långsiktigt driva friskolor.

- Ekonomiska garantier. Tydligare skydd mot att elevernas skolgång riskeras om skolans huvudman hamnar i ekonomiska trångmål, till exempel genom krav på bankgaranti.
- Återkrav av skolpeng vid bl.a. brott. Ny lagstiftning för återkrav av en utbetald skolpeng när en representant för en skolhuvudman blivit dömd för ekonomisk eller annan allvarlig brottslighet, eller när det framkommer att skolpengen används för att finansiera annan verksamhet utöver skolverksamhet.
- Vinstutdelning för nya friskolor. Vinstutdelning ska inte få förekomma under de första åren efter att en skola startats eller köpts av en ny ägare. För att nå detta syfte kan regelverket under den period som avses behöva ta hänsyn till olika aktörers förutsättningar, exempelvis vad gäller bolagsstruktur. Syftet är att garantera långsiktigt ägande och att det som startar eller förvärvar en friskola måste ha en ekonomisk styrka. För att uppnå detta ska utredning tillsättas.
- Sanktionstrappa. En sanktionstrappa med skärpta viten och sanktionsavgifter, utdelningsbegränsning vid kvalitetsbrister i förhållande till transparenta kvalitetsnormer samt byte av ledning alternativt tvångsförvaltning ska införas.
- Ökad insyn. Det behövs bättre insyn i fristående skolor, både juridisk, ekonomisk och pedagogisk. Eftersom offentlighetsprincipen lämpar sig dåligt för mindre friskolor borde det klargöras i en insynsprincip som gäller fristående skolor och blir motsvarigheten till offentlighetsprincipen för kommunala huvudmän.

Obligatoriskt skolval med bättre information och kortad kötid

Systemet för skolval och antagning reformeras. Det behövs ett regelverk för ett skolval som baseras på gemensamt och obligatoriskt skolval, bättre information till föräldrar och elever samt rimliga och förutsägbara antagningskriterier. För friskolor ska kötid kunna finnas med som möjlig urvalsgrund. Längsta möjliga kötiden ska kortas betydligt jämfört med i dag.

Läraryrket

Utveckla lärarutbildningen

För att höja läraryrkets status och attraktivitet höjs antagningskraven till lärarutbildningen samtidigt som utbildningsinnehållet reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik. Arbetet med att få fler akademiker att byta spår till lärare mitt i livet skalas upp. Ämneslärarutbildningen koncentreras till de högst rankade lärosätena inom respektive område.

Minska lärarnas administrativa börda

En bred regelöversyn görs för att lämna förslag på hur mer av lärarnas arbetstid kan frigöras till planering, kvalitetssäkring och undervisning. Bland annat ska skollagens långtgående krav på den elevnära dokumentationen begränsas, t.ex. vad avser kraven på individuella utvecklingsplaner. Skollagens regler om arbetet mot kränkande behandling ses över för att minska skolpersonalens administrativa börda utan att sänka ambitionerna i arbetet mot kränkningar.

Avlasta lärarna genom övrig personal

Det bör underlättas med ytterligare övrig personal i skolan för att avlasta lärarna i deras undervisande uppdrag, till exempel särskilt anställda mentorer liksom speciallärare och elevhälsa.

Utveckla lärarrollen

Karriärtjänstreformen, som möjliggör att skickliga lärare ska kunna bli förstelärare och att fler lektorer ska kunna anställas i skolan, bör utvecklas och tillvaratas. Satsningar görs för vidareutbildning i ämneskunskap, men också i t.ex. ledarskap och konflikthantering för att stärka lärarnas ledarskap i klassrummet.

Gör lärarrollen mer attraktiv på de mest krävande skolorna

Åtgärder för att möjliggöra mer attraktiva arbetsförhållanden för lärare på de skolor som har de svåraste förutsättningarna görs.

Likvärdig skola med kvalitet i hela landet

Statligt ansvar

Ny likvärdig skolpeng. Steg tas för att införa en nationellt bindande skolpengsnorm i syfte att genom statlig styrning av finansieringen öka likvärdigheten i den svenska skolan i hela landet.

Tydligare reglering av kvaliteten i skolans verksamhet

Författningsändringar alternativt myndighetsuppdrag om föreskrifter för mer likvärdig kvalitet på skolans verksamhet avseende bland annat minsta garanterad undervisningstid samt tillgången till skolbibliotek, laborationsutrustning, skolgårdar, elevhälsa i skolans lokaler samt läroböcker och andra läromedel av god kvalitet.

Satsning på läroböcker och andra läromedel

Satsning görs för att sträva mot principen om en lärobok per elev och ämne.

Ökade befogenheter för Skolinspektionen

Skolinspektionens tillsynsuppdrag breddas till ett ökat uppdrag att följa upp skolors resultat utifrån objektiva kvalitetskriterier (utifrån bl.a. elevsammansättning och externt rättade prov). Skolinspektionen ska göra fler inspektioner, i högre grad även oanmälda, i alla skolverksamheter och fler inspektioner i skolverksamheter som tidigare fått ett föreläggande. Vid beslut om inhibition av Skolinspektionens beslut att dra in tillståndet för en skola ska domstolen särskilt beakta risken av att fortsatt verksamhet leder till att barn och elever far

illa, den ekonomiska förvaltningen missköts eller offentliga medel finansierar annan verksamhet än avsett.

Förbättra elevhälsan

En bred reform görs för att förbättra elevhälsan. Elevhälsans vårduppdrag bör återupprättas. En elevhälsogaranti införs med målet att öka tillgängligheten till elevhälsan. Alla skolhuvudmän ska ha samverkansavtal med sjukvården och samverkansrutiner med socialtjänsten för att stärka elevhälsoarbetet. En översyn görs av huvudmannaskapet för elevhälsan.

Skärpt granskning av skolor med konfessionell inriktning

Det är ett stort problem med extremism och islamism bland skolor med muslimsk profil. Skolinspektionen ska uppdras att öka sin granskning av skolor med konfessionell inriktning eller inriktning som kan antas bedrivas med problematik avseende extremism och islamism. Tillsynen ska som regel ske genom oanmälda besök och av resursmässiga skäl prioriteras mot de skolor där problemen kan antas vara störst. Skolor som inte respekterar styrdokumentet ska stängas.

Snabbare integration och mer likvärdiga förutsättningar för nyanlända elever

Myndighetsuppdrag om metodstöd för snabbare kunskapsscreening av elever som kommer till Sverige under pågående skolåren. Författningsändringar för att utöka undervisningstiden och koncentrera timplanen till centrala ämnen den första tiden.

Översyn av modersmålsundervisningen

En utredning ska tillsättas med uppgift att se över modersmålsundervisningen i syfte att den inte negativt ska påverka integration eller elevens kunskapsutveckling i svenska språket. De nationella minoritetsspråkens särställning i lagen ska beaktas.

Insatser mot hedersrelaterat förtryck och kränkningar på grund av kön, sexuell läggning eller könsidentitet

Ökade insatser för att motverka hedersrelaterat förtryck samt andra likvärdiga kränkningar mot elever på grund av kön, sexuell läggning eller könsidentitet. Myndighetsuppdrag till Skolverket att ge metodstöd till lärare. Eventuella författningsändringar ska genomföras.

Förstärk kopplingen mellan studier på gymnasienivå och yrkeslivet

En gymnasial yrkesskola med relevant och ändamålsenligt innehåll utformas i nära samverkan med näringslivet och som innehåller arbetsplatsförlagd utbildningstid.